

Motto: „De când este suflet de român pe suprafața pământului, românul a fost mândru de a fi român, și chiar atunci când lumea îl privea cu dispreț, el îi cânta doina și, în conștiința puterilor pe care le purta în sine, privea mândru împrejurul său. Sămânța, din care a răsărit acest popor, e nobilă, și poporul nu va pieri decât atunci când românii vor uita noblețea seminției lor.” (Mihai Eminescu)

Portret Constantin Titus Stoika

S-a născut la 14 februarie 1892 fiind al doilea copil, din cei șase, ai familiei Titus Ștefan Stoika și Irena Canella Ciorgărlăuanu.

Tatăl, Titus Ștefan a fost la rândul lui unul din cei 21 de copii ai lui Ștefan Cristofor Stoika, acesta din urmă venind din Lipova împreună cu fratele său Dumitru Cristofor Stoika în anul 1830, primul rămânând în Țara Românească, al doilea în Moldova.

Constantin Stoika, alintat Costel, „copilul cu ochi de vis, melancolic și plini de simțire” cum îl va descrie Alexandru Macedonski și-a petrecut primii ani ai copilăriei în casa bunicii din orașul natal Buzău.

Din cauza despărțirii părinților, atât Constantin cât și ceilalți frați ai săi au fost lăsați în seama unor rude sau cunoscuți ai tatălui.

Primele două clase primare le-a făcut la Piatra Neamț, iar următoarele și prima clasă gimnazială la Brașov. Frecventând o școală în care îi era îngăduit să studieze doar împrăviile lui Bella al IV-lea și ale Mariei Theresza, a învățat maghiara și latina, singurele limbi accesibile, obținând în final rezultate deosebite la învățătură.

Un episod aparte îl reprezintă participarea lui la o manifestație din fața Bisericii Negre unde s-a cântat *Desteață-te române*, urmată firește de arestarea „in corpore” a manifestațiilor. Acest episod, avea să aibă o puternică înrăurire asupra convingerilor de mai târziu ale poetului.

Se întoarce la Buzău unde studiază a doua clasă liceală; ultimele două le face la Gimnaziul „Radu Greceanu” din Slatina, unde tatăl său edita ziarul *Ecoul Oltului*.

În toamna anului 1908, s-a înscris la Liceul teoretic „Nicolae Bălcescu” din Pitești unde își continuă studiile, comentând, cu amărăciune, că „nu am decât cinci clase de liceu și nici acelea complete”. Cu toate greutățile îndurate, în scrisori și poezii își divinizează mama, aceasta intuind talentul precoce al fiului ei, care deja începuse să scrie și să publice schițe, sonete, pasteluși, aforisme, acestea urmând să vadă lumina tiparului în revista *Tinerimea literară și artistică*, editată chiar de el în noiembrie 1909. Aceasta a apărut în perioada noiembrie 1909 – mai 1910, în treisprezece numere, semnându-și compozițiile sub pseudonime precum: Troedo, Micado, Tarmes, Tartar, Sapiens, Costo, Ego, Amor.

În paginile revistelor *Tinerimea literară și artistică*, dar și în *Curierul liceului* din Pitești, *Duminica* (îi apare prima poezie *Preludiu*) *Fluturașul* din Galați, apar câteva zeci de poezioare, reunite, apoi, într-un volum de versuri cu titlul *Licăriri*, editat în Buzău, în anul 1910, sub pseudonimul Dela Ziliște.

Încă din clasa a cincea de liceu, Constantin Stoika a început să traducă din poeziile, în versiune franceză, ale lui Iulie Hasdeu pe care o admira în mod deosebit, precum *Sărmana regie nebun*, *Cântecul bravului arcaș*, publicate în *Neamul românesc literar*, editată de Nicolae Iorga, acesta din urmă descoperind în liceanul piteștean un talent de excepție, o fire sensibilă, pătrunsă de un adânc lirism. În anul 1912, se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București pe care o absolvă în anul 1916. Ca student, a dus o viață plină de lipsuri și griji pentru ziua de mâine.

Unul din mentorii lui Costel, chiar înainte de admiterea la facultate, care l-a ajutat și apreciat, de-a lungul scurtei sale vieți, profesorul Ovid Densușianu, pe atunci directorul revistei literare cu orientare simbolistă *Viața Nouă*, în anul universitar 1912-1913 i-a înlesnit publicarea unor traduceri din Verlaine precum și mai multe poezii.

A fost un excelent traducător din poezia latină a lui Vergiliu, Lucrețiu, a poeziilor franceze Baudelaire, Verlaine și Sar Peladan. De la cel din urmă a tradus tragedia în trei acte *Oedip și Sfînxul*, publicată ca volum separat în anul 1914. În același an, împreună cu colegul său Perpessiciu traduce din Lucrețiu *De rerum natura (Poemul naturii)*, în perfecți hexametrii românești.

În odăjia lui din strada Amzei nr. 11, devenită și sediul de redacție, lucra cu o frenezie debordantă pentru editarea revistei *Poezii*, apărută în nouă numere - februarie-august 1915. În aceasta au văzut lumina tiparului povestiri, traduceri, nuvele, fragmente de piese literare, cronici literare, eseuri și comentarii despre artă, având drept colaboratori, care semnau aceste producții, pe: Mihail Sorbul, Ovid Densușianu, Duiliu Zamfirescu, Gala Galaction, Cezar Stoika, Mia Frollo, Victor Eftimiu (a publicat un fragment din poemul dramatic *Ringala*), Mihail Săulescu (*Epitaful sters și Morții de demult*).

Ca student putea să-și amâne recrutarea din vara anului 1914, dar a făcut cerere să fie înrolat ca soldat, urmând cursurile Școlii Militare de Artilerie, la final primind gradul de plutonier; după care a fost concentrat

și avansat la gradul de sublocotenent.

În iunie 1915, a fost repartizat la Regimentul I grăniceri, pe frontiera austro-ungară din munții *Făgărași*. În aceea zonă, cu plutonul pe care îl comanda, alături de alte forțe ale armatei au fost executate vaste lucrări de apărare pentru a bara căile de acces ale unui posibil atac inamic.

Pe lângă îndatoririle zilnice ce le avea ca ofițer, în puținul timp rămas, se pregătea pentru examenele ultimului an de facultate, dar găsea și răgazul să transcrie doine și cântece populare, precum și traducerea unor versuri din Vergiliu, Pindar, Petrarca, Calderon, Körner, Petofi Sandor. În luna iulie 1916, a dat examenele de final absolvind Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București.

După doi ani de neutralitate România s-a alăturat Antantei declarând război Germaniei și Austro Ungariei. La 15 august 1916, sublocotenentul Constantin Stoika, aflat în fruntea Batalionului grăniceri, a trecut pe pământul Transilvaniei.

După lupte crâncene și inegale ca dotare, în defavoarea ostașilor români, datorită inițiativei lui Constantin Stoika, a înflăcăării și curajului său, a fost înfrântă opoziția dușmană, fiind capturați în satul Racovița peste 150 de prizonieri. Apoi aceiași Regiment 1 grăniceri a dus lupte la Avrig, Săcădate, Comătel, de-a lungul defileului Oltului, căpitanul Șerbănescu încredințându-i, ca adjutant al său, tot mai multe misiuni de luptă, din ce în ce mai riscante, angajându-se de bună voie în aceste acte de adevărat eroism.

Începând cu 31 iulie 1916, scrie un jurnal asupra evenimentelor de pe front, lăsând un manuscris „Însemnări din zilele de luptă” publicate de fratele său Titus Stoika în anul 1921.

Pe 13 septembrie 1916, începe contraofensiva germană, care între timp concentrase forțe umane și tehnică de luptă net superioare armatei române, resurse conduse de însuși generalul Falkenhain. Pe când străbătea pădurea Dumbrava, însoțit de sodatul Florea, Constantin Stoika a fost lovit de o schișă, având mâna dreaptă ruptă. A fost internat la spitalul din Sebeșul de Sus, apoi la Boia, ulterior la spitalul din Greblești.

Pe 22 septembrie, după o suită de regupărți și completări de unități și subunități, funcție de pierderile umane ori de necesitățile frontului, sublocotenentul Stoika preia plutonul din care rămăseară foarte puțini din cei care trecuseră inițial Carpații. Pe 29 septembrie, e numit comandant de companie în cadrul Batalionului I grăniceri preluând, pentru apărare, sectorul „Sebeș” cu 200 de combatanți. Dă primul său ordin de luptă redactat cu o deosebită minuțiozitate și precizie, astfel încât să limiteze pierderile dar să maximizeze acțiunile de pe front, stabilindu-și punctual de comandă la Coți.

Datorită ofensivei inamice, în noaptea de 8 spre 9 octombrie 1916, a trebuit să părăsească punctul Coți, retrăgându-se la ordin, pe culmea Zănoaga și apoi pe alte aliniamente în funcție de evoluția frontului.

În dimineața zilei de 16 octombrie, printr-un curaj ieșit din comun, având forțe combatante mult inferioare, în timpul unui atac frontal, un proiectil l-a lovit grav pe sublocotenentul Stoika, decedând pe 23 octombrie 1916.

A fost înmormântat la marginea satului Boișoara, ulterior osemintele poetului fiind reînhumate în cimitirul eroilor din Dealul Mlăcii - satul Titești, județul Vâlcea, unde în prezent are un monument, iar școala din comună poartă numele poetului erou Constantin Stoika.

Simțindu-și sfârșitul aproape i-a trimis mamei sale o scrisoare vibrantă cu rugămintea că, dacă se va stinge, cărțile și manuscrisele să le încredințeze domnului Densușianu pentru a le tipări.

Pentru meritele sale pe câmpul de luptă, sublocotenentului Constantin Stoika i-a fost conferit, în noiembrie 1916, Ordinul „Corona României” cu *spade în grad de cavalier*, iar postmortem încă o înaltă distincție, „Crucea Comemorativă a Războiului 1916-1918” cu bretelele Ardeal-Carpați.

La 24 de ani, când alții abia descifrează sensurile vieții, a lăsat în urmă o bogată și diversă operă literară, deloc studiată și insuficient publicată, dar și un caracter de excepție, o chintesență de cinste, onoare, devotament și eroism.

Apariții literare recente:

Poezii, autor Constantin T. Stoika, ed. Minerva, ediție îngrijită de prof. D. Murărașu, 1973.

Poetul erou sublocotenent Constantin T. Stoika, autor lt.col. Gheorghe Preda, ed. Militară, 1974.

Însemnări din zilele de luptă, autor Constantin T. Stoika, ed. Militară, 1977.

